

UDK 811.163.42*35

HRVATSKI MREŽNI IZVORI ZA DJECU I STRANCE¹

Milica Mihaljević

*Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje,
Republike Austrije 16, 10 000 Zagreb, Hrvatska,
tel.: +385 (0)1 3783 888, e-mail: mmihalj@ihjj.hr*

U radu će se prikazati mrežni izvori namijenjeni djeci izvornim govornicima hrvatskoga jezika i stancima koji uče hrvatski jezik. Budući da dosad ne postoje ni mrežni rječnici hrvatskoga jezika namijenjeni djeci ni mrežni rječnici namijenjeni stancima, u okviru projekta *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* izrađuje se modul za djecu od šest do deset godina i modul za strance koji uče hrvatski jezik. Projektom je prijedlogom predviđeno da se modul za djecu sastoji od 3000 natuknica, a modul za strance od 1000 natuknica. U radu će se analizirati načini sastavljanja abecedarija za ta dva modula ipredviđeni ustroj rječničkoga članka tih modula. Usporedit će se ta dva modula s osnovnim modulom i utvrditi sličnosti i razlike koje će se pokazati i na konkretnim primjerima obrada pojedinih natuknica. Također će se pokazati kako će se modul za djecu povezati s jezičnim savjetima koji se nalaze na portalu *Hrvatski u školi* (hrvatski.hr) te kako će se jezični savjeti i pragmatičke napomene uključiti u modul za strance. Hrvatski će se mrežni izvori za djecu i strance usporediti s takvim izvorima za druge jezike te će se analizirati mogućnosti igrifikacije modula za djecu.

Cljučne riječi: Mrežnik, rječnici za djecu, rječnici za strance, rječnik, hrvatski jezik

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2018.69.9298>

Uvod. *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* sastoji se od triju modula:

– osnovnoga modula namijenjenoga odraslim izvornim govornicima hrvatskoga jezika i učenicima viših razreda osnovne škole i srednjoškolicima; taj će modul obuhvaćati 10 000 natuknica;

– modula za djecu (učenike nižih razreda osnovne škole); taj će modul obuhvaćati 3 000 natuknica;

– modula za strance; taj će modul obuhvaćati 1000 natuknica.

U ovome radu pozornost će biti posvećena modulu za djecu i modulu za strance te će se usporediti struktura obrade iste natuknice u svim trima modulima. Kao preduvjet za uspješnu izgradnju modula za strance i modula za djecu provedene su ove aktivnosti:

1) analizirani su postojeći strani i domaći mrežni izvori za djecu i strance;

2) odabrani su suradnici koji imaju iskustvo u radu s ciljnim skupinama; za dječji modul to je Kristian Lewis, koji je suautor *Prvoga školskog rječnika hrvatskoga jezika* [2], a za strance Dinka Pasini, koja je dugogodišnja nastavnica u centru za poučavanje hrvatskoga kao stranoga jezika Croaticumu te suautorica udžbenika za strance koji uče hrvatski jezik [1];

1 Ovaj je rad izrađen na istraživačkome projektu *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* (IP -2016-06-2141), koji u cijelosti financira Hrvatska zaklada za znanost.

3) izrađeni modeli isprobani su na ciljnim skupinama korisnika, strancima koji uče hrvatski kao strani jezik u centru za poučavanje hrvatskoga kao stranoga jezika Croaticumu² i učenicima koji dolaze na Dane otvorenih vrata Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Analiza stranih izvora za djecu i strance. Budući da za hrvatski jezik ne postoji suvremeni jednojezični mrežni rječnik izrađen u skladu sa suvremenim spoznajama računalnoga jezikoslovlja,³ preduvjet je za uspješno provođenje projekta i temeljito istraživanje na području e-leksikografije, upoznavanje s teorijom i praksom izradbe e-rječnika i mogućnostima koje otvaraju nove rječničke platforme, povezivanje s ustanovama u kojima se takvi rječnici izrađuju i provođenje novih leksikoloških i gramatičkih istraživanja. Stoga su tijekom rada na *Mrežniku* konzultirani mnogi strani e-rječnici. Posebno su nam uzor bili strani akademski rječnici, tj. rječnici koje izrađuju znanstveni instituti: *elexiko* <http://www.owid.de/wb/elexiko/start.html>, *Wielki słownik języka polskiego* <http://www.wsjp.pl/>, *Swedish online dictionary* <http://spraakbanken.gu.se/karp>, *Spletni slovar slovenskega jezika* <http://www.slovenscina.eu>. Međutim, ti rječnici uglavnom nemaju modul za djecu i strance. Ipak, na stranicama *Spletnoga slovara slovenskoga jezika* nalazi se poveznica na *Pedagoški slovnici portal*, na kojemu se nalaze odgovori na probleme s kojima se slovenski učenici najčešće susreću kad pišu na slovenskome jeziku. Portal se sastoji od gramatičkih poglavlja u kojima se objašnjavaju problemi i nude načini njihova rješavanja te interaktivnih vježba. Taj bismo portal mogli usporediti s portalom *Hrvatski u školi*, o kojemu će biti riječi u daljnjemu tekstu. Stoga smo u analizu uključili i neke rječnike izdavačkih kuća i specijalizirane portale na kojima se nalaze rječnici, ali i interaktivne igre i kvizove.

E-rječnik *Merriam Webster* uz osnovne definicije navodi i definicije za učenike (*students*) i strance. U tablici se prikazuje obrada imenice *house* za strance i učenike.

Tablica 1

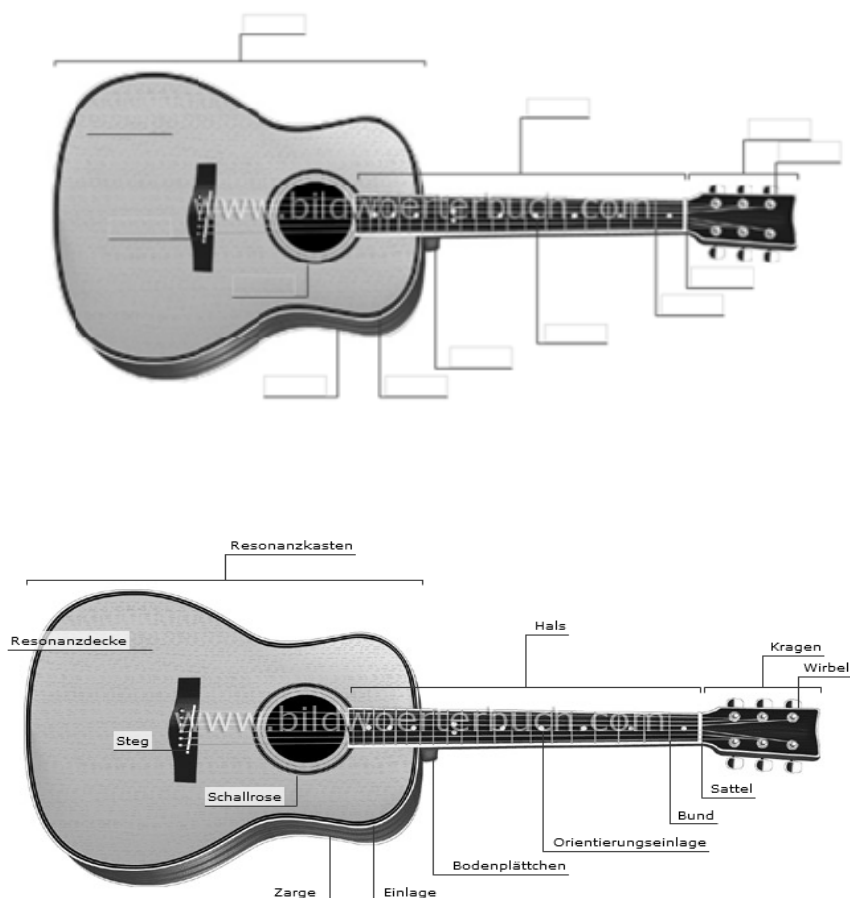
Usporedba definicija natuknice *house* za učenike i za strance

Definicije za strance	Definicije za učenike
<p><i>Definition of house for English Language Learners</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • : a building in which a family lives • : the people who live in a house • : a structure or shelter in which animals are kept 	<p><i>Definition of house for Students</i></p> <p>plural houses \ˈhauz-əz\</p> <ol style="list-style-type: none"> 1: a place built for people to live in 2: something (as a nest or den) used by an animal for shelter 3: a building in which something is kept a carriage <i>house</i> 4: ¹household Hernoise woke up the whole <i>house</i>. 5: a body of persons assembled to make the laws for a country The United States Congress is made up of two <i>houses</i>. 6: a business firm a publishing <i>house</i> 7: the audience in a theater or concert hall 8: family 2 the <i>house</i> of Windsor

2 Radionice s polaznicima Croaticuma održane su 7. veljače 2018. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu i 25. svibnja 2018. u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje. O održanoj radionici vidi [9: 9–11]. O osnovnome modulu više vidi u radovima [5], [7] i [8].

3 Analiza Rječnika i Hrvatskoga jezičnog portala provedena je u radu [5: 173], u kojemu je pokazano zašto ti rječnici ne ispunjavaju navedeni uvjet.

Usporedbom tih definicija možemo zaključiti da ima više definicija za učenike te da su one složenije, što upućuje na to da je ciljna skupina učenika starija od ciljne skupine *Mrežnikova* modula za djecu. Na toj se stranici nalaze i jezične igre i kvizovi. Na mrežnim stranicama Fun and Free Educational Websites for Kids www.thespruce.com/top-online-dictionaries-for-kids-1259236 Online Dictionaries and Encyclopedias for Kids www.thespruce.com/best-free-educational-websites-for-kids-3129084 nalaze se dječji mrežni rječnici. Za učenje njemačkoga jezika na stranici Bildwörterbuch http://www.bildwoerterbuch.com/static/all/spiele_spiele_woche nalaze se interaktivne igre. U svakoj se igri traži navođenje dijelova neke cjeline, a svaki se tjedan uvodi nova igra tjedna.

Slika 1. Interaktivna igra za učenje dijelova gitare – korisnik upisuje dijelove u sliku

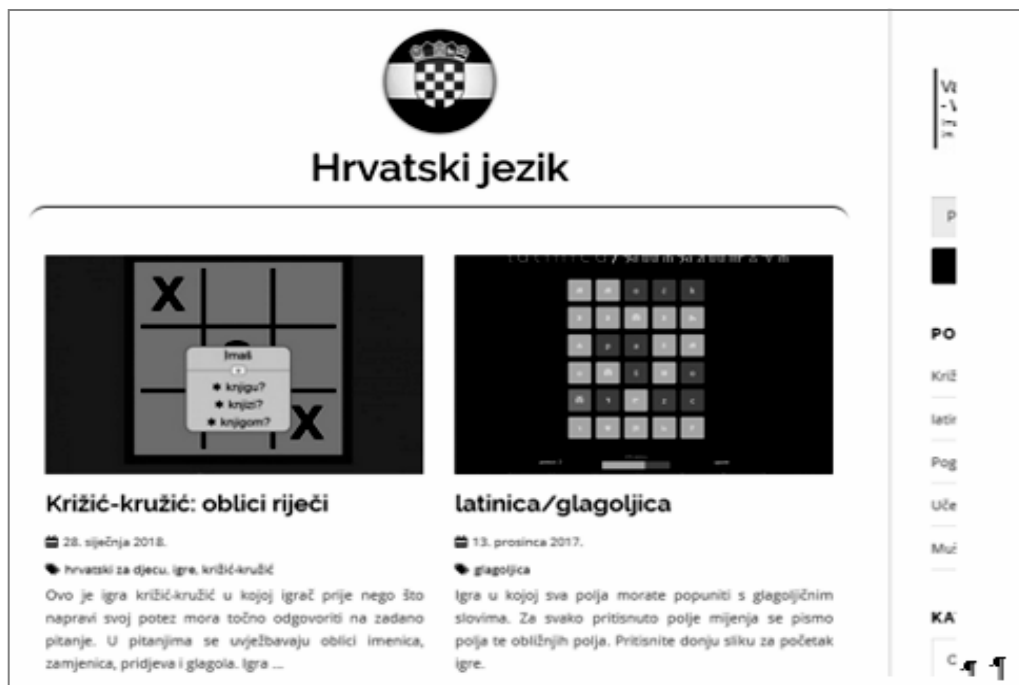
Za učenje nordijskih jezika ima više rječnika namijenjenih strancima, koji su često dostupni u jednojezičnoj i višejezičnoj inačici. *Islex* je rječnik namijenjen govornicima drugih nordijskih jezika koji uče islandski. Dostupan je u višejezičnoj inačici na adresi islex.hi.is/

i jednojezičnoj inačici na adresi islenskordabok.arnastofnun.is/. *Lexin* je rječnik namijenjen strancima koji uče švedski, postoji jednojezična inačica te dvojezične inačice za različite jezike <https://lexin.nada.kth.se/lexin/>. Isto ime nosi i rječnik namijenjen strancima koji uče norveški lexin.udir.no/. Pristup se danskome školskom rječniku plaća, rječnik je namijenjen učenicima osnovne škole i navodi slike i zvučni zapis, a nalazi se na poveznici skoleordbog.dk/.⁴

Na temelju provedene analize možemo zaključiti:

1. akademski e-rječnici uglavnom ne donose definicije za djecu i strance
2. u mnogim zemljama postoje specijalizirani e-rječnici za strance, a e-rječnici za djecu mnogo su rjeđi te su djeci još uglavnom namijenjeni samo tiskani rječnici
3. djeci i stancima za učenje jezika mogu biti korisne slike, igre i interaktivni kvizovi, koji se katkad nalaze na posebnim mrežnim stranicama.

Analiza hrvatskih izvora. Za hrvatski jezik ne postoji ni jedan specijalizirani e-rječnik namijenjen djeci ni strancima. Djeci je namijenjen tiskani rječnik *Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika* [2] uz koji se nalazi i DVD s interaktivnim igrama. Taj je rječnik jedan od glavnih izvora za modul za djecu *Mrežnika*. Jezične igre prikladne za djecu, ali i za strance nalaze se na mrežnoj stranici *Jezične igre i multimedijski prikaz jezika* jezicneigre.com.

Slika 2. Igra križić-kružić za uvježbavanje oblika riječi i igra za učenje glagoljice

4 Zahvaljujem Dariji Lazić, asistentici u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje i profesoricu hrvatskoga i švedskoga jezika, koja me upozorila na postojanje e-rječnika za učenje nordijskih jezika.

Ručao sam u restoranu.	Vratio sam se doma.	Večerao sam.	Gledao sam televiziju.	Otišao sam spavati.
Jutros sam se probudio u 8 sati.	Ustao sam.	Izišao sam iz kuće. Otišao sam na posao.	Vozio sam se autobusom.	Otišao sam na pauzu.
Odjenuo sam se.	Doručkovao sam.	Počeo sam se.	Skuhao sam kavu.	Popio sam kavu.
Radio sam.	Vozio sam se tramvajem.	Oprao sam zube.	Otuširao sam se.	Obrijao sam se.

provjeri

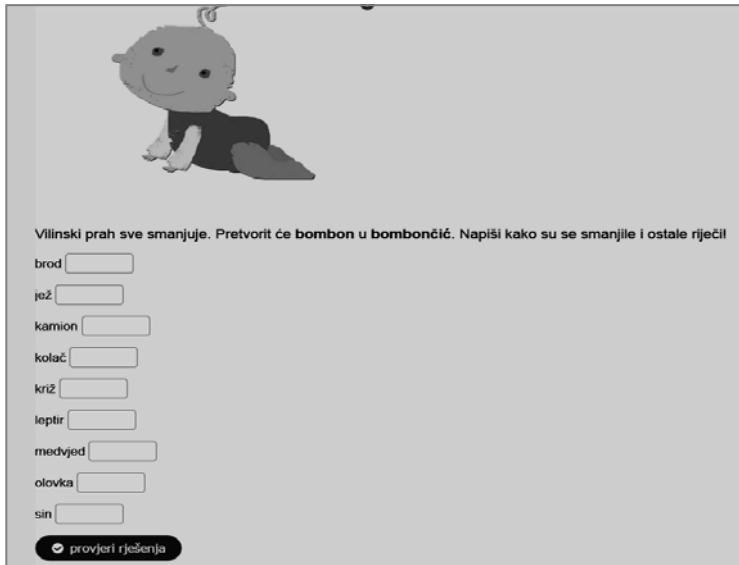
Slika 3. Igra Jedan dan u životu namijenjena u prvome redu strancima

Mnoge škole na svojim mrežnim stranicama nude sadržaje namijenjene učenicima. Sadržaji namijenjeni učenicima nalaze se i na ovim stranicama: *Školski portal* (www.skolskiportal.hr/), portal *Razredna nastava* (www.razredna-nastava.net), portal Hrvatske radio-televizije *Školski sat* (skolski.hrt.hr/), portal hrvatskijezik.eu/.⁵ Na adresi hrvatski.hr nalazi se portal *Hrvatski u školi* namijenjen učenicima osnovnih i srednjih škola, učiteljima razredne nastave, nastavnicima, profesorima i roditeljima, ali i svima koje zanimaju praktični zadatci i sadržaji povezani s učenjem i poučavanjem hrvatskoga jezika.⁶ Na portalu se nalaze pravopisne vježbe, školska pisma, igre za učenje hrvatskoga jezika, jezični savjeti prilagođeni učenicima, objašnjenja frazema prilagođena učenicima te kutak za učitelje u kojemu se donose znanstveni radovi namijenjeni učiteljima i nastavnicima hrvatskoga jezika. S portala se može izravno ući i na *Hrvatski pravopis* i priručnik *Hrvatski na maturi*. Jezični savjeti i frazemi izravno su povezani s dječjim modulom u *Mrežniku*, a radi se i na igri-fikaciji *Mrežnika*, tj. na tome da se jezični sadržaj modula za djecu u *Mrežniku* poveže s obrazovnim igrama za učenje hrvatskoga jezika. Zasad se igre temelje na *Prvome školskom*

5 [□] Podatci navedeni prema tekstu knjige *Sve što trebate znati o hrvatskome jeziku* [10].

6 Više o portalu vidi u radovima [12: 13–15]. i [6], a o e-učenju i obrazovnim igrama u [11: 9–11].

rječniku [2] i na *Prvome školskome pravopisu* [4], a trenutačno se radi na uklapanju definicija za djecu iz *Mrežnika* u različite obrazovne igre.

Slika 4. Pravopisna vježba s portala *Hrvatski u školi*

Na stranici HR4EU (<http://www.hr4eu.hr>) nalazi se besplatan portal za učenje hrvatskoga jezika,⁷ na kojemu se nalaze tri opća tečaja te tečaj hrvatskoga za poslovne korisnike i za studente, koji zahtijevaju višu razinu predznanja. Na tome se portalu nalazi i dvojezični hrvatsko-engleski prijevodni rječnik osnovnoga vokabulara.

Slika 5. Hrvatsko-engleski rječnik na portalu HR4EU

⁷ Više o tome portalu vidi u radu [13: 22–24].

E-tečaj A1.HR nalazi se na adresi <https://a1.ffzg.unizg.hr/>, tečaj je besplatan, ali se zahtijeva registracija. Na adresi *Learn Croatian* (<http://learn-croatian.com/index.php>) također se nalazi osnovni tečaj hrvatskoga jezika namijenjen u prvome redu turistima i onima koji poslovno dolaze u Hrvatsku. Tečaj hrvatskoga jezika namijenjen u prvome redu turistima nalazi se i na portalu *Visit Croatia* <https://www.visit-croatia.co.uk/croatian-for-travellers/>, na kojem se nalaze poglavlja pod ovim naslovima: pozdravi u hrvatskome; brojevi, dani, mjesec i vrijeme; riječi korisne za turiste, npr. *entrance – ulaz, exit – izlaz, open – otvoreno, closed – zatvoreno, information – informacije, money – novac, bank – banka* itd. Stranci koji se s hrvatskim žele upoznati kroz igru mogu zaviriti na stranicu *Croatian Language Games* <http://www.digitaldialects.com/Croatian.htm>. Postoji i e-tečaj HiT-1 Sveučilišta u Zagrebu, ali on se plaća jer uključuje 24 sata nastave <http://www.unizg.hr/suradnja/medunarodna-suradnja/ucenje-hrvatskoga-jezika-za-strance/online-tecajevi-hrvatskog-jezika-hit>.

Na temelju provedene analize možemo zaključiti:

1) za hrvatski jezik zasad ne postoji ni jedan e-rječnik namijenjen djeci ni strancima; postoji rječnik na DVD-u uz knjigu *Prvi školski rječnik* te mali dvojezični popisi riječi namijenjeni strancima;

2) postoji nekoliko tečaja za učenje hrvatskoga jezika namijenjenih strancima;

3) postoji specijalizirani portal namijenjen učenicima i nastavnicima te specijalizirani portal za jezične igre koje su primjerene i učenicima i strancima, ali i portal s jezičnim igrama posebno namijenjenim strancima;

4) očito postoji potreba izrade specijaliziranoga e-rječnika za djecu i strance koji bi bio popraćen multimedijским sadržajima i jezičnim igrama.

Mrežnikov modul za djecu i strance – usporedba s osnovnim modulom. Pri oblikovanju modula za djecu i strance *Hrvatskoga mrežnoga rječnika – Mrežnika* uzimaju se u obzir sve provedene analize. Modul za djecu prilagođen je njihovim interesima i znanju (izbor građe, prilagodba leksikografskih načela; prilagođen mediju za koji nastaje). Zadatak mu je povećati dječje jezično znanje i kompetencije te pripremiti djecu za služenje osnovnim modulom u kasnijoj dobi. Pri razvijanju toga modula služili smo se spoznajama pedagogije i metodike hrvatskoga jezika, što je iscrpno opisano u radu Hudeček i Mihaljević (u tisku), u kojemu su objašnjena i načela kojima smo se vodili pri obradi u dječjem modulu: 1. načelo primjerenosti dobi djeteta, 2. načelo usklađenosti s nastavnim planovima i programima za predviđenu dob, 3. načelo usklađenosti sa znanstvenim spoznajama iznesenim u metodičkoj literaturi, 4. načelo usklađenosti s normama hrvatskoga standardnog jezika.

Modul za strance namijenjen je neizvornim govornicima hrvatskoga jezika različitih jezičnih skupina od A1 do B1 prema Zajedničkome europskom referentnom okviru za jezike (ZEROJ). Također se u najvećoj mogućoj mjeri nastoji prilagoditi potrebama stranaca, obuhvatiti i govorni jezik te ih pragmatičkim napomenama upozoriti na neke kulturološke razlike i posebnosti.

Usporedimo li module za djecu i strance s osnovnim modulom možemo zaključiti da su oni u najvećoj mogućoj mjeri usklađeni jer:

– osnovni modul obuhvaća sve natuknice koje se nalaze u modulu za djecu i/ili u modulu za strance;

– osnovni modul obuhvaća sva značenja natuknica koja se nalaze u modulu za djecu i/ili u modulu za strance;

– osnovni modul obuhvaća sve frazeme, sveze i poveznice koji se nalaze u modulu za djecu i/ili za strance.

Tablica 2

Usporedba abecedarija za djecu i strance

Modul za djecu			Modul za strance
1. bacati	40. blitva	78. branitelj	1. baka
2. baciti	41. blizak, bliska,	79. braniteljica	2. banana
3. badem	blisko	80. braniti	3. banka
4. Badnjak	42. blizina	81. brašno	4. beba
5. bajka	43. blizu	82. brat	5. bez
6. Bajram	44. bod	83. brati	6. bicikl
7. baka	45. bodljika	84. bratić	7. bijel, bijela, bijelo
8. balet	46. bog	85. brava	8. biti
9. balon	47. Bog	86. bravo	9. blagajna
10. banana	48. bogat, bogata,	87. brbljati	10. blagdan
11. banka	bogato	88. brdo	11. blizu
12. basna	49. bogataš	89. breskva	12. bog (bok)
13. baterija	50. bogatašica	90. breza	13. bogat, bogata,
14. baviti se	51. boja	91. briga	bogato
15. bazen	52. bojati v. bojiti	92. brijati (se)	14. boja
16. bdjeti	53. bojati se	93. brijeg	15. bolnica
17. beba v.	54. bojiti	94. brinuti (se)	16. bolje
novorođenče	55. bojica	95. brisati	17. boljeti
18. bedro	56. boks	96. brižan, brižna,	18. braća
19. besplatan	57. bokserice	brižno	19. brada
20. beton	58. bol	97. brk	20. brašno
21. bez	59. bolest	98. brod	21. brat
22. bicikl	60. bolestan, bolesna,	99. broj	22. bratić
23. biće	bolesno	100. brojati v. brojiti	23. brdo
24. bijel, bijela, bijelo	61. bolnica	101. brojiti	24. breskva
25. bijes	62. bolje v. dobro	102. brojka	25. brijati se/obrijati se
26. bik	63. bombon	103. brokula	26. brod
27. bilježnica	64. bor	104. bršljan	27. broj
28. biljka	65. boravak	105. brz, brza, brzo	28. brz, brza, brzo
29. birati	66. boraviti	106. brzina	29. buditi (se)*
30. biskup	67. borba	107. brzjav	
31. biti	68. boriti se	108. bubanj	
32. bjelogorica	69. borovnica	109. bubreg	
33. bježati	70. bos, bosa, boso	110. bučan, bučna,	
34. blag, blaga, blago	71. bosiljak	bučno	
35. blagdan	72. Božić	111. buditi (se)	
36. blagovaona v	73. božićni	112. budućnost	
blagovaonica	74. br.	113. buka	
37. blagovaonica	75. braća	114. bukva	
38. blato	76. brada	115. bundeva	
39. blijed	77. brak	116. bura	

Moduli za djecu i strance razlikuju se od osnovnoga modula i po odnosu prema korpusu i uspostavi abecedarija. Velik je problem pri stvaranju jezičnih priručnika za djecu neposto-

janje odgovarajućega računalnog korpusa⁸ koji bi se mogao usporediti s korpusima na kojima se temelji dječja leksikografija u nekim drugim zemljama, npr. *the Oxford Corpus*, pa autori jezičnih priručnika i portala namijenjenih djeci samostalno moraju prilagođavati korpusne primjere dječjem uzrastu koristeći se pritom udžbenicima za djecu i stručnom literaturom te imajući na umu činjenicu da se jezik djece i odraslih često bitno razlikuje. Također ne postoji ni računalni korpus za strance. Stoga se abecedarij za djecu i strance ne može uspostaviti na isti način kao što se uspostavlja abecedarij za odrasle izvorne govornike hrvatskoga jezika koji je utemeljen na korpusu (*corpus based*). Abecedarij za djecu temelji se na školskim udžbenicima i programima te na priručnicima *Prvi školski rječnik* [2] i *Prvi školski pravopis* [4]. Abecedarij za strance utemeljen je na udžbenicima za poučavanje stranaca [1]. Navodim za usporedbu dio abecedarija za djecu i strance.

Tablica 3

Usporedba strukture rječničkoga članka u trima modulima

Osnovni modul	Modul za djecu	Modul za strance
natuknica i svi oblici su naglašeni donosi se maksimalan broj oblika, npr. za imenice se donose svi padeži jednine i množine, a samo su glagolske i pridjevne paradigme djelomično reducirane	označeno je samo mjesto naglasaka imenice: množina glagoli: 1. lice prezenta, perfekt m. i ž. rod, futur 1. lice jednine pridjevi: ženski rod, srednji rod; komparativ, superlativ	označeno je samo mjesto naglasaka imenice: svi oblici jednine i množine, označeno mjesto naglasaka glagoli: svi oblici prezenta, perfekta i futura I. pridjevi: svi oblici kao u osnovnome modulu prilozi od srednjega roda pridjeva: komparativ, superlativ
sve su natuknice jednorječne	sve su natuknice jednorječne	natuknice mogu biti i višerječne
podatak o vrsti riječi, kratice	podatak o vrsti riječi, ispisuje se punom riječju	podatak o vrsti riječi, kratice
	rastavljanje natuknice na slogove, ako je natuknica jednosložna, rastavlja se množina na slogove	
prenose se i prilagođuju savjeti s portala <i>Bolje je hrvatski</i> i <i>Jezični savjeti</i> povezuju se rječnički članci na <i>Strunu</i> , <i>Repozitorij metafora</i> , <i>Bazu hrvatskih glagolskih valencija</i>	prenose se i prilagođuju savjeti s portala <i>Hrvatski u školi</i> , ali se ne donose vanjske poveznice	nema vanjskih poveznica.
	slika	izgovor
poveznica vidski parnjak, sinonimi, antonimi, meronimi, muško i ženski parnjak	unakrižno se povezuju svršeni i nesvršeni glagol rečenicom: <i>Pogledaj i što znači glagol...</i> <i>Pogledaj i što znači glagol...</i> muški i ženski parnjak, sinonimi se povezuju rečenicom: <i>Isto značenje ima i...</i> i antonimi rečenicom: <i>Suprotno značenje ima</i>	unakrižno se povezuju svršeni i nesvršeni glagol rečenicom: <i>Pogledaj i što znači glagol...</i> <i>Pogledaj i što znači glagol...</i> u definicijama se nalaze i poveznice u samoj definiciji, npr. u definiciji riječi <i>list</i> kao dokument nalaze se poveznice na <i>krсни list</i> i <i>smrtni list</i> .

⁸ *Hrvatski korpus dječjega jezika* HKDJ jedini je hrvatski računalni korpus dječjega jezika. Taj se korpus sastoji od prijepisa uzoraka spontanoga govornog jezika troje djece. Uzorci su dječjega govora snimani u pravilnim vremenskim razmacima, od progovaranja do treće godine. Uzorci su transkribirani u programskome paketu CLAN, a dostupni su u Svjetskoj bazi dječjega jezika CHILDES [3: 189–205].

Površnom usporedbom abecedarija možemo zaključiti da veći abecedarij (abecedarij za djecu) obuhvaća sve natuknice abecedarija za strance. Međutim, to ipak nije tako, pa se u abecedariju za strance nalaze i neke riječi koje se ne nalaze u abecedariju za djecu, npr. *cimer, ideja, informacija, studirati, student, tečaj, tulumariti* itd. To su uglavnom riječi karakteristične za studentski život (*student, studirati*), riječi potrebne strancima koji borave u Hrvatskoj i uče hrvatski (*tečaj, cimer*) i apstraktne riječi (*ideja, informacija*),

Definicije za djecu i strance izvode se iz definicija u osnovnome modulu i prilagođuju dječjem uzrastu ili znanju hrvatskoga jezika stranca. Osim što ima više natuknica i podnatuknica složenije definicije i veći broj definicija osnovni modul ima i polja koja ostala dva modula nemaju: tvorbeni način, tvorenice, kolokacije. Modul za djecu imat će sliku, a modul za strance izgovor te modul za djecu bilježi rastavljanje na slogove jer je to učenicima često problem pri rastavljanju riječi na kraju retka. Iscrpna analiza polja u modulu za djecu prikazana je u radu Hudeček i Mihaljević [6], a ovdje donosimo komparativni prikaz osnovnih polja u trima modulima:

Kako bi se mogla usporediti obrada u trima modulima donosimo komparativni prikaz obrade jedne jednostavne natuknice (*konobar*) u trima modulima:

Tablica 4

Usporedba obrade natuknice *konobar* u trima modulima

	Osnovni modul	Modul za djecu	Modul za strance
natuknica i gramatički blok	kònobār im. m. (GA kònobāra, DL kònobāru, V kònobāru/kònobāre, I kònobārom/kònobārem; mn. NV kònobāri, G kònobārā, DLI kònobārīma, A kònobāre)	konobar imenica (konobar)	konobarim. m. (G konobara, D konobaru, A konobara, V konobaru, L o konobaru, I s konobarom; mn. N konobari, G konobara, D konobarīma, A konobare, V konobari, L o konobarīma, I s konobarīma)
rastavljanje na slogove		ko-no-bar	
definicija	Konobar je osoba bez obzira na spol ili muškarac koji u kafiću ili restoranu poslužuje goste pićem i jelom ili samo pićem.	Konobar je muškarac koji u restoranu i kafiću poslužuje gostima hranu i piće.	Konobar je muška osoba koja gostima u restoranu, kafiću ili hotelu nosi hranu i piće ili samo piće.

primjer	<i>Priložena je dnevna karta jela koja se obnavlja, kako saznajem, mjesečno, a iz koje će vam izuzetno predložiti sljedove jela prema vašim preferencijama te, ako želite, objasnili što se i kako poslužuje. Uglavnom je bila riječ o djeci koja su radila kao konobari odnosno konobarice, a u jednom je slučaju dijete radilo i na poslu koji može ugroziti njegovo zdravlje.</i>	<i>ljubazan konobar, pozvati konobara, U restoranu rade kuhari i konobari.</i>	<i>U restoranu rade kuhari i konobari. Pa gdje je taj konobar, dugo ga čekamo! Pozvao sam konobarai naručio miješano meso.</i>
kolokacije	<i>Kakav je konobar? bezobrazan, ljubazan, neljubazan, pomoćni, priučeni, uljudan; Što konobar može? donijeti (jelo), naplatiti račun, naručiti jelo, poslužiti (jelo, gosta), prići stolu; Što se može s konobarom? dozvati ga, priuipitati ga, zamoliti ga, zovnuti ga; Koordinacija : barmeni konobar, kuhar i konobar, konobari i sobarice; konobar ili recepcioner, konobari ili prodavači, konobari ili kuhari, odnosi se samo na muškarce : konobari i konobarice; Što se s konobarom povezuje? jelovnik, kafić, restoran</i>		
jezični savjet i/ili napomena		Konobar je muškarac koji u restoranu i kafiću poslužuje gostima hranu i piće. Konobarica je žena koja u restoranu ili kafiću poslužuje gostima hranu i piće. Konobarice su žene koje u restoranu ili kafiću poslužuju gostima hranu i piće, ali i muškarci i žene koji u restoranu ili kafiću poslužuju gostima hranu i piće. Dakle, Marko je konobar, Lucija je konobarica, Marko i Luka su konobari, Lucija i Ana su konobarice, a Lucija, Ana, Marko i Luka su konobari.	Množina <i>konobari</i> odnosi se na muške, ali i na muške i ženske osobe. Npr. kaže se <i>Ivan i Marko su konobari</i> , ali i <i>Ana i Marko su konobari</i> .
parnjak	ŽENSKO : konobarica	ŽENSKO : konobarica	ŽENSKO : konobarica
tvorba	konob-ar		
tvorenice	konobarev, konobarica, konobarov, konobarski, natkonobar		

Iako svi moduli imaju mogućnost donošenja pragmatičke napomene, ona je posebno važna u modulu za strance. Tako će se u tome modulu nalaziti npr. napomena da se medicinskoj sestri obraćamo riječju *sestro*, a liječniku riječju *doktore*. U modulu za djecu izrazito je važna normativna napomena.

Definicije se u svim modulima uspostavljaju po istome modelu. Definicije su pune rečenice. U njima se navodi natuknica. U modulu za djecu i strance donosi se samo prototipna definicija za razliku od definicije istih natuknica u osnovnome modulu, a po potrebi se u pragmatičkoj napomeni daje dodatno objašnjenje, npr. u natuknici *konobar* modula za strance navodi se ova napomena: Množina *konobari* odnosi se na muške, ali i na muške i ženske osobe. Npr. kaže se *Ivan i Marko su konobari.*, ali i *Ana i Marko su konobari.* U donjoj tablici pokazuje se kako je broj definicija bitno smanjen u modulu za djecu u odnosu na osnovni modul, a definicije su bitno pojednostavnjene. Navedene natuknice nisu ušle u 1000 natuknica modula za strance.

Tablica 5

Usporedba definicija natuknica *nastavnik, profesor i učitelj*
u osnovnome i dječjem modulu

Natuknica	Osnovni modul	Modul za djecu	Modul za strance
Nastavnik	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Nastavnik je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji izvodi nastavu u srednjoj školi ili na fakultetu.</i> 2. <i>razg. Nastavnik je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji izvodi nastavu u višim razredima osnovne škole.</i> 3. <i>Nastavnik je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji komu prenosi kakva znanja ili ga poučava kakvim vještinama.</i> 	<i>Nastavnik je muškarac koji u srednjoj školi izvodi nastavu.</i>	–
profesor	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>(jd.) Profesor je znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto na visokoškolskoj ustanovi i fakultetu.</i> 2. <i>hist. (jd.) Profesor je titula osobe koja je diplomirala na nastavničkom fakultetu prije bolonjskoga sustava studiranja.</i> 3. <i>razg. Profesor je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji predaje u školi</i> 4. <i>pren. Profesor je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji ima znanstveno-nastavno ili nastavno-umjetničko zvanje redovitoga profesora.</i> 5. <i>pren. Profesor je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji je diplomirao na nastavničkom fakultetu prije uvođenja bolonjskoga procesa studiranja.</i> 	<i>Profesor je muškarac koji izvodi nastavu na fakultetu.</i>	–
učitelj	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Učitelj je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji izvodi nastavu u osnovnoj školi.</i> 2. <i>Učitelj je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji komu prenosi kakva znanja ili ga poučava kakvim vještinama.</i> 3. <i>Učitelj je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji prenosi vjerska znanja ili svjetovne dogme.</i> 4. <i>rel. (jd.) Učitelj Učitelj je ime za Isusa Krista.</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Učitelj je muškarac koji izvodi nastavu u osnovnoj školi.</i> 2. <i>Učitelj je muškarac koji komu prenosi kakva znanja ili koga poučava kakvim vještinama.</i> 	–

Iz gornje tablice vidimo kako je u dječjem modulu smanjen broj definicija, a definicije su bitno pojednostavnjene. Da bi se učenicima ipak objasnilo da učitelji, profesori i nastavnici mogu biti i muškarci i žene, donosi se tipski savjet s portala *Hrvatski u školi* prilagođen svakoj natuknici. U obradi se prenosi sadržaj jezičnoga savjeta, ali se drukčije oblikuje (ne prenose se tablice koje se nalaze na portalu *Hrvatski u školi*).

Ovdje navodim samo savjet uz natuknicu *učitelj*: *Učitelj je muškarac koji vodi nastavu u osnovnoj školi. Učiteljica je žena koja vodi nastavu u osnovnoj školi. Učiteljice su žene koje vode nastavu u osnovnoj školi. Učitelji su muškarci koji vodi nastavu u osnovnoj školi, ali i muškarci i žene koji vode nastavu u osnovnoj školi. Dakle, učitelj Marko naš je razredni učitelj, učiteljica Lucija naša je razredna učiteljica, učitelji Marko i Luka naši su razredni učitelji, učiteljice Lucija i Ana naše su razredne učiteljice, a učitelji Lucija, Ana, Marko i Luka naši su razredni učitelji.*

Tablica 6

Osnovne razlike među modulima

Osnovni modul	Modul za djecu	Modul za strance
10 000	3000	1000
obuhvaća sve natuknice koje se nalaze u modulu za djecu i modulu za strance	ne obuhvaća sve natuknice koje se nalaze u modulu za strance	
korpusno utemeljen	utemeljen na školskim udžbenicima i programima te na priručnicima <i>Prvi školski rječnik</i> i <i>Prvi školski pravopis</i>	Utemeljen na udžbenicima za strance koji uče hrvatski

Zaključak. Provedene analize pokazale su da za hrvatski jezik ne postoji interaktivni mrežni rječnik za djecu i strance. U okviru projekta *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* radi se na izradi takvih rječnika. Pritom je kao važna sastavnica predviđena i igrifikacija modula za djecu, koji bi uključivao i jezične igre i kvizove.

Temeljne su razlike između različitih modula u broju natuknica, odnosu prema korpusu i broju značenja polisemnih natuknica.

Literatura

1. Čilaš Mikulić M. Hrvatski za početnike / M. Čilaš Mikulić, M. Gulešić Machata, D. Pasini, S. L. Udijer. – Školska knjiga 2008. – 136 s.
2. Čilaš Šimpraga A. Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika / A. Čilaš Šimpraga, Lj. Jojić, K. Lewis. – Zagreb : Školska knjiga i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2008. – 225 s.
3. Hržica G. Hrvatski čestotni rječnik dječjega jezika / G. Hržica, J. Kuvač Kraljević, J. Šnajder // Lahor : časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik, 2/16. 2013. – S. 189–205.
4. Hudeček L. Prvi školski pravopis hrvatskoga jezika / L. Hudeček, Ž. Jozić, K. Lewis, M. Mihaljević. – Zagreb : Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. 2016. – 108 s.
5. Hudeček L. The Croatian Web Dictionary Project – Mrežnik / L. Hudeček, M. Mihaljević // Electronic lexicography in the 21st century. Proceedings of eLex 2017 conference. Iztok

- Kosem, Carole Tiberius, Miloš Jakubiček, Jelena Kallas, Simon Krek, Vit Baisa (eds.). – Brno ; Leiden : Lexical Computing CZ s.r.o., 2017. – S. 172–192.
6. *Hudeček L.* Uloga e-učenja i e-rječnika u usvajanju hrvatskoga jezika / L. Hudeček, M. Mihaljević // Zbornik sa skupa Dijete i jezik danas. Osijek. (u tisku).
 7. *Hudeček L.* A New Project – Croatian Web Dictionary Mrežnik. L. Hudeček, M. Mihaljević // The Future of Information Sciences. INFUTURE2017, Integrating ICT in Society. Iana Atanassova, Wajdi Zaghouani, Bruno Kragić, Kuldar Aas, Hrvoje Stančić, Sanja Seljan (eds.). Zagreb : Department of Information and Communication Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences. 2017a. – S. 205–213.
 8. *Hudeček L.* Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik / L. Hudeček, M. Mihaljević // Hrvatski jezik : znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika, 4/4 – 2017. – S. 1–7.
 9. *Hudeček L.* Radionica na Croaticumu – provjera strukture modula za strance Hrvatskoga mrežnog rječnika – Mrežnika / L. Hudeček, M. Mihaljević, D. Pasini // Hrvatski jezik : znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika, 5/2. – 2018. – S. 9–11.
 10. *Jozić Ž.* Sve što trebate znati o hrvatskome jeziku / Ž. Jozić (ur.). – Zagreb : Večernji list. 2018. – 94 s.
 11. *Mihaljević J.* E-učenje i hrvatski jezik / J. Mihaljević // Hrvatski jezik : znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika. 3/3. – 2016. – S. 24–27.
 12. *Mihaljević M.* Hrvatski u školi / M. Mihaljević // Hrvatski jezik : znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika. 4/2. – 2017. – S. 13–15.
 13. *Pandžić I.* Portal za učenje hrvatskoga jezika / I. Pandžić // Hrvatski jezik : znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika. 3(4). – 2016. – S. 22–24.

Mrežni izvori

14. Baza hrvatskih glagolskih valencija – GLAVA : <http://ihjj.hr/projekt/baza-hrvatskih-glagolskih-valencija/>. datum pristupa : lipanj 2018.
15. Bildwörterbuch : <http://www.bildwoerterbuch.com/>. datum pristupa : lipanj 2018.
16. Bolje je hrvatski : bolje.hr/. datum pristupa : lipanj 2018.
17. Croatianlanguagegames : <http://www.digitaldialects.com/Croatian.htm>. datum pristupa : lipanj 2018.
18. Elexiko : <http://www.owid.de/wb/elexiko/start.html/>. datum pristupa : lipanj 2018.
19. E-tečaj A1.HR : <https://a1.ffzg.unizg.hr/>. datum pristupa : lipanj 2018.
20. Fun and Free Educational Websites for Kids : <https://www.verywellfamily.com/best-free-educational-websites-for-kids>. datum pristupa : lipanj 2018.
21. Hrvatski jezični portal : <http://hjp.znanje.hr/>. datum pristupa : lipanj 2018.
22. Islex : islex.hi.is/ i islenskordabok.arnastofnun.is/. datum pristupa : lipanj 2018.
23. Jezične igre i multimedijski prikaz jezika : jezicneigre.com/. datum pristupa : lipanj 2018.
24. Jezični savjetnik : <http://jezicni-savjetnik.hr/>. datum pristupa : lipanj 2018.
25. LearnCroatian : <http://learn-croatian.com/index.php/>. datum pristupa : lipanj 2018.
26. Lexin : <https://lexin.nada.kth.se/lexin/>, i lexin.udir.no/. datum pristupa : lipanj 2018.
27. Merriam Webster : www.merriam-webster.com/dictionary. datum pristupa : lipanj 2018.
28. Online Dictionaries and Encyclopedias for Kids : www.thespruce.com/top-online-dictionaries-for-kids. datum pristupa : lipanj 2018.
29. Pedagoški slovniki portal : <http://slovnica.slovenscina.eu/>. datum pristupa : lipanj 2018.
30. Portal za učenje hrvatskoga jezika : www.hr4eu.hr. datum pristupa : lipanj 2018.
31. Razredna nastava : www.razredna-nastava.net/. datum pristupa : lipanj 2018.
32. Skoleordbog : skoleordbog.dk/. datum pristupa : lipanj 2018.
33. Spletni slovar slovenskega jezika : <http://www.slovenscina.eu>. datum pristupa : lipanj 2018.

34. Swedish online dictionary : <http://spraakbanken.gu.se/karp>. datum pristupa : lipanj 2018.
35. Školski portal : www.skolskiportal.hr/. datum pristupa : lipanj 2018.
36. Školski sat : skolski.hrt.hr/. datum pristupa : lipanj 2018.
37. *Visit Croatia* <https://www.visit-croatia.co.uk/croatian-for-travellers>. datum pristupa : lipanj 2018.
38. Wielki słownik języka polskiego : <http://www.wsjp.pl/>. datum pristupa : lipanj 2018.
39. Wječnik : <https://hr.wiktionary.org/wiki>. datum pristupa : lipanj 2018.

*Стаття: надійшла до редакції 30.07.2018
прийнята до друку 20.08.2018*

WEBSITES FOR LEARNING CROATIAN FOR CHILDREN AND FOREIGNERS

Milica Mihaljević

*Institute of Croatian Language and Linguistics,
Republike Austrije 16, 10 000 Zagreb, Croatia,
tel.: +385 (0)1 3783 888,
e-mail: mmihalj@ihjj.hr*

The aim of this paper is to present websites for elementary school children (first to fourth grade) and foreigners learning Croatian. The reason for such analysis is the compilation of the Croatian Web Dictionary – Mrežnik, a three module web-born dictionary of the Croatian language. So far a Croatian web dictionary neither for children nor for foreigners has been compiled. Within the project Croatian Web Dictionary – Mrežnik, a four year project financed by the Croatian Science Foundation which started on 1st March 2017, a module for elementary school children which will consist of 3 000 entries, and a module for foreigners which will consist of 1 000 entries is being compiled. The third module within the Croatian Web Dictionary – Mrežnik is the module for adult native speakers which will consist of 10 000 entries. The result of the project will be a free, monolingual, hypertext, searchable, online dictionary of standard Croatian. The plan is also to gamify the module for school children and for foreigners learning Croatian. This paper analyses the ways of compiling word lists for these two modules and compares the structure of some entries in the modules. The modules are compared and the similarities and differences are shown on some examples. It is also shown how the module for schoolchildren will be connected with language advice and explanation of idioms which is available on the portal Croatian in School (hrvatski.hr) and how language advice and pragmatic **references** are given in the module for foreigners. Croatian web sites for schoolchildren and foreigners are compared with such resources which exist for other languages. Also different language games for learning other languages are presented. All existing resources for learning Croatian for foreigners are also presented as all these resources will be taken into consideration while working on Mrežnik.

Key words: Mrežnik, e-dictionary for schoolchildren, e-dictionary for foreigners, Croatian language.